

Тетяна ЛОГІНОВА,

orcid.org/0000-0002-2783-7500

*Заслужений працівник культури України,
доцент кафедри аудіовізуальних медіа та медіакомунікацій,
Харківської державної академії культури
(Харків, Україна) logita@ukr.net*

ВЖИВАННЯ СЛІВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У статті аналізується використання іншомовних слів у повсякденному спілкуванні, науковій термінології, сучасних медіатекстах, які останнім часом значно активізувалися. Ці запозичення позначають нові процеси, явища, предмети та характеристики, що виникли на нинішньому етапі розвитку суспільства. Розкривається здатність іншомовних лексем замінювати і витіснити традиційні українські слова. Основну увагу зосереджено на вивченні чинників і процесів, які позитивно або негативно впливають на стан і розвиток мови як системи знаків. **Метою** статті стало проведення оглядового аналізу семантичних особливостей і функціонування запозиченої лексики в різних сферах використання сучасної української мови у першій чверті XXI століття. **Результати дослідження.** В українській мові існує певний прошарок лексики, який утворюють запозичені слова – ті, що прийшли з інших мов. Деякі з них успішно адаптуються і поступово перестають сприйматися як чужорідні. До таких слів належать германізми, галліцизми, англіцизми, американізми, італіанізми, полонізми, тюркізми тощо. У процесі використання іншомовна лексика поступово інтегрується в українську мову, адаптуючись до її фонетичних, граматичних та орфографічних правил. У той же час спостерігається перевага використання іншомовних слів замість українських відповідників. Новітні запозичення розглянуті в дослідженні у контексті соціально-побутового мовлення, використання в засобах масової інформації, науці та культурі. **Наукова новизна** даного дослідження полягає в поглибленні знань про механізми функціонування запозичених лексичних одиниць та уточненні їх семантичної адаптації в контексті сучасної української мови. Особлива увага приділяється аналізу специфічних аспектів семантичної інтеграції запозичень, а також оцінці їхнього впливу на розвиток мовної системи в різних суспільних сферах. **Перспективи досліджень.** Потрапляння та функціонування слів іншомовного походження в мові зберігають багатовекторний характер і відкривають широкі можливості для подальших наукових досліджень. Це включає аналіз шляхів проникнення запозичень, вивчення еволюції запозичених термінів, їх збереження чи витіснення з мовного вжитку, а також дослідження активних процесів їх освоєння у сучасну цифрову епоху. **Висновки.** Іншомовні слова збагачують лексику, пропонують відкритість мови та її силу. Запозичення неминучі через культурні, економічні та політичні зв'язки. Адаптуючись до українських норм, вони стають частиною мови, відображаючи прогрес суспільства та міжнародні контакти. Українська мова завжди була відкритою до запозичень. Сьогодні найактивнішими джерелами є термінологія нових технологій, науки та інновацій. Міжнародна співпраця, туризм та міграція поширюють іншомовні слова в бізнесі, політиці, культурі та спорті. Причини запозичень: введення нових понять, популярність слів, прагнення до виразності чи статусу. Дослідження іншомовних слів показує динаміку розвитку української мови та її здатність до інтеграції.

Ключові слова: запозичена лексика, мова засобів масової комунікації, англіцизми, італіанізми, мовна експансія, професійне мовлення, лінгвальний аспект, мультикультурний аспект.

Tatiana LOGINOVA,

orcid.org/0000-0002-2783-7500

*Honored worker of culture of Ukraine,
Associate Professor at the Department of Audiovisual Media and Media Communications
Kharkiv State Academy of Culture,
(Kharkiv, Ukraine) logita@ukr.net*

USE OF WORDS OF FOREIGN LANGUAGE ORIGIN IN THE UKRAINIAN

The article analyzes the use of foreign words in people's conversation, scientific terminology, and modern media texts, which have recently become significantly more active. These borrowings denote new processes, phenomena, objects, and characteristics that have arisen at the current stage of society's development. The ability of foreign lexemes to replace and displace traditional Ukrainian words is revealed. The main attention is focused on studying factors and processes that positively or negatively affect the state and development of language as a system of signs. The **aim** of the article was to conduct a survey analysis of the semantic features and functioning of borrowed vocabulary in various areas of use of the modern Ukrainian language in the first quarter of the 21st century. **Research results.** In the Ukrainian language, there is a certain layer of vocabulary formed by borrowed words – those that came from other languages. Some of them

are successfully adapted and gradually cease to be perceived as foreign. Such words include Germanisms, Gallicisms, Anglicisms, Americanisms, etc. In the process of use, foreign vocabulary is gradually integrated into the Ukrainian language, adapting to its phonetic, grammatical and orthographic rules. At the same time, there is an advantage in using foreign words instead of Ukrainian equivalents. The latest borrowings are considered in the study in the context of social and everyday speech, use in the media, science and culture. The **scientific novelty** of this study lies in deepening knowledge about the mechanisms of functioning of borrowed lexical units and clarifying their semantic adaptation in the context of the modern Ukrainian language. Special attention is paid to the analysis of specific aspects of the semantic integration of borrowings, as well as the assessment of their impact on the development of the language system in various social spheres. **Research prospects.** The entry and functioning of words of foreign origin in the language retain a multi-vector character and open up wide opportunities for further scientific research. This includes the analysis of the ways of penetration of borrowings, the study of the evolution of borrowed terms, their preservation or displacement from linguistic use, as well as the study of active processes of mastering foreign origin in the modern digital era. **Conclusions.** Foreign words enrich the vocabulary, reflecting the openness of the language and its power. Borrowings are inevitable due to cultural, economic and political ties. Adapting to Ukrainian norms, they become part of the language, reflecting the progress of society and international contacts. The Ukrainian language has always been open to borrowings. Today, the most active sources are the terminology of new technologies, science and innovations. International cooperation, tourism and migration spread foreign words in business, politics, culture and sports. Reasons for borrowings: the introduction of new concepts, the popularity of words, the desire for expressiveness or status. The study of foreign words shows the dynamics of the development of the Ukrainian language and its ability to integrate.

Key words: vocabulary, language features of mass communication, Englishisms, Italianisms, language expansion, professional language, lingual aspect, multicultural aspect.

Постановка проблеми. Українська мова, як і будь-яка жива мова, постійно розвивається, збагачується та адаптується до мінливого світу. Зростання культурних зв'язків, їх вплив на систему освіти, відкритість суспільства, вивчення культур зарубіжних країн, вплив транснаціональних культур професійних груп (наприклад, субкультура програмістів), діяльність системи освіти з розвитку емпатії та усвідомлення міжкультурного діалогу, а також особливості інтернет-комунікації та маркетингу впливають на мову. Одним із найпомітніших аспектів цього розвитку є активне вживання слів іншомовного походження. Цей процес, який має глибоке історичне коріння, сьогодні викликає жваві дискусії та потребує уважного осмислення. Зважаючи на це, іншомовні елементи завжди знаходять шлях до різних термінологічних сфер.

Аналіз попередніх досліджень. Розвиток української мови дає змогу простежувати всі процеси, що відбуваються у соціальній динаміці, історії психології, зміні соціальних уявлень та суспільної моралі на тлі цивілізаційних зрушень, значної соціальної мобільності, активної динаміки суспільства та розширення обсягів інформації, на яку реагує людська свідомість. Показовим є інтерес, продемонстрований філологічною наукою не так до системи мов, як до носія мови в сучасних умовах. В українському мовознавстві ХХ – початку ХХІ століття питання механізму засвоєння іншомовної лексики у лексичній системі української мови, а також їх особливостей у текстах різних стилістичних напрямів досліджували такі вчені, як О. Пономаренко, Ю. Молоткіна, В. Печерська, Д. Верба, О. Ладика, М. Кухтик, Т. Шинкар, В. Лабунець, К. Вовк, Н. Босак, та

інші. До питання вживання запозиченої лексики в мові ЗМІ зверталось багато науковців, зокрема В. Акуленко, Л. Архипенко, Є. Карпіловська, Н. Клименко, Д. Мазурик, Н. Попова, О. Стишов, Л. Струганець, Т. Рудакова тощо.

Мета статті – зробити оглядовий аналіз особливостей семантики та функціонування запозиченої лексики у різних сферах вживання української мови першої чверті ХХІ століття.

Виклад основного матеріалу. Мова не існує окремо від інших процесів, вона є частиною глобальної системи, в якій різні мови взаємодіють, збагачуючи одна одну. Одним із результатів цієї взаємодії є запозичення слів – лексичних одиниць, які потрапляють в інші мови. Багато з таких запозичень настільки органічно інтегруються, що з часом перестають сприйматися як чужорідні. До них належать германізми, галліцизми, англіцизми, американізми, італіанізми, полонізми, тюркізми тощо.

На початку ХХІ століття українська мова переживає період активного запозичення, охоплюючи широкий спектр нових термінів із різних сфер суспільного життя. Окрім деяких слів, дедалі частіше запозичуються й цілі лексичні ряди зі схожою структурою і типологією, наприклад: *гамбургер, чизбургер, копбургер; йогурт, фругурт, апігурт; кліпмейкер, іміджмейкер, ньюсмейкер* тощо. З часом накопичення подібних запозичень у цих рядах сприяє формуванню структурних елементів, що поступово вкорінюються і беруть участь у процесі створення нових слів. Таким чином відбувається морфемізація – становлення іншомовних елементів як самостійних морфем в українській мові. Якщо запозичене слово має певну струк-

туру в мові-джерелі та відповідає типовим словотвірним моделям цільової мови, мовці можуть сприймати його не як єдине ціле, а як слово, що може членуватися на складові частини. Проте цей процес закономірно поступовий і передбачає кілька етапів для того, щоб іншомовні елементи остаточно стали частиною лексичної системи мови-реципієнта. У наукових працях, присвячених аналізу іншомовних елементів, активно використовуються різноманітні терміни для їх характеристики. Серед ключових понять можна виокремити такі, як екзотизми, варваризми, окаціоналізми, білінгвізми, неасимільована іноземна лексика, змішання мовних кодів, неосвоєна лексика, внутрішньо-текстовий іноземний вплив та макаронізми.

Українська мова сьогодні має значний шар запозичень з інших мов, їх традиційно класифікують за мовами походження. Наприклад, до галліцизмів (запозичення з французької) відносять такі слова, як *бульйон, ампула, пляж, кутюр'є*; із німецької запозичені поняття *ранг, шнапс, ґрунт, ландшафт*; англіцизми включають слова *леді, джем, футбол, спонсор, менеджер*; з голландської мови взяті терміни *гавань, лоцман, краб і трос*; італійські запозичення представлені словами *піаніно, спагеті, мафія та мадонна*; іспанці залишили нам такі слова як *коріда, танго, фієста*; а вплив польської мови можна помітити у таких словах як *пані, гудзик, мазурка та повидло*.

Іншомовні слова вже давно виступають джерелом поповнення словникового запасу сучасної української мови, особливо її ділового стилю. Ті з них, що давно закріпилися у вжитку або позначають загальновідомі об'єкти та явища, стали частиною активного словника. Від основ таких термінів в українській мові утворюються нові слова за допомогою різних словотвірних моделей. Однак частина запозиченої лексики, яка пов'язана з маловідомими поняттями або рідко застосовується, зберігає виразно іншомовний характер. Приклади таких слів: *адажіо, мольберт, ландтаг, ландшафт* тощо. У рамках офіційно-ділового стилю іншомовні слова варто використовувати лише за відсутності адекватного відповідника в українській мові. До інтернаціоналізмів можна віднести терміни фінансової сфери, лексику бухгалтерського обліку, поштово-телеграфних систем і діловодства, а також зовнішньої торгівлі. Наприклад: *акцент, дебет, гриф, кредит, маркетинг, бандероль, біржа* та інші.

Причиною частого потрапляння іншомовних слів у мову повсякденного життя та медіамережі можна назвати демократизацію суспіль-

ного життя, послаблення цензури та самоцензури, соціальні трансформації, задоволення практичних потреб мовців, вплив модних тенденцій у мові та пошук нових експресивних засобів вираження думок. Серед інтралінгвістичних факторів критично важливими є внутрішня системність мови, тенденція до ускладнення її структури, інтеграція та диференціація мовних елементів, принцип економії мовної енергії та лінгвальних засобів, а також популяризація експресивних форм. Сучасні лексичні інновації в українській мові охоплюють найрізноманітніші сфери людської діяльності. До побутових реалій належать такі слова, як *жалюзі, фритюрниця, джакузі, йогурт, кетчуп, блайзер, ламінат, гамбургер, слакси, памперси*; у медицині використовуються терміни, на кшталт *натуропатія, фітотерапія, кріотерапія, еутаназія, целюліт, гідроклонотерапія*; до мистецтва і культури відносяться *рейв, техно, постер, ток-шоу, хіт, топ-модель*; у сфері спорту поширилися *сноуборд, болід, бобслей, кікбоксинг, армрестлінг*; у галузі інформаційних технологій стали звичними терміни *дисплей, файл, інтерфейс, біт, байт, вінчестер, принтер*; економічний і політичний словники поповнилися такими словами як *приватизація, спонсор, бартер, нардеп*. Деякі з цих неологізмів вже офіційно затверджені у сучасних лексикографічних джерелах. Наприклад, слово *кіборг* тепер визначається як кібернетичний організм – технічний пристрій зі сполученням фізичних і розумових здібностей людини з технічними засобами автоматизації; трилер – особливий тип пригодницьких фільмів, літературних творів, у яких специфічні засоби повинні викликати у глядачів або читачів тривожні очікування, страх.

Сьогодні англійська мова – це не тільки мова міжнародних організацій, конференцій, наукових публікацій, інтернет-комунікацій, онлайн-конференцій, міжнародного права тощо. Свідоме та поширене вживання англіцизмів відображає тенденції розвитку та особливості суспільного життя. В багатьох групах сучасного суспільства соціолектна функція виявляється у використанні англіцизмів у ролі сленгізмів, жаргонізмів та арго, а також у створенні цих одиниць на основі англійських слів із застосуванням дериваційних засобів. Це є однією з провідних функцій англіцизмів в українській мові, оскільки більшість сленгових термінів має англійське походження, такі як *читер, паті, грац, ріл, хайп, епик фейл, кріповий, лол, ізі, кул, бро, хардкор, найс, челендж* тощо. Серед жаргонних англіцизмів найбільш вживаними є терміни, що використовуються в сфері комп'ютерних та інтернет-технологій: *вінда, апішка, деплой, драй,*

конфа, локалка, футер, грумйти, лагати, бекапити, копінастити, фіксити, юзати. Англiцизми, що входять до українського аргo, також поширені в кримінальному середовищі: *джойнт, ейч, апер, біеф, драга, стаф, айс, сканк, кемел, спайс, крек* (Шрамко, 2023).

Кулінарія Італії, а також відкриття значної кількості кулінарних закладів в Україні сприяли входженню італійських слів в нашу мову. За останні часи у сучасній українській мові з'явилося багато новітніх запозичень також з італійської мови, які перебувають на початковому етапі засвоєння. Це однослівні вузькоспеціальні терміни зі сфери італійської кулінарії та гастрономії – однозначні безеквівалентні лексеми, а саме назви страв, інгредієнти або окремі частини їх, назви певних різновидів продуктів, для яких не існує аналогів в інших кулінарних культурах і які, таким чином, становлять певні труднощі при передаванні їх іншими мовами. Прикладом ще можуть бути всім відомі слова: *піца, спагеті, макарони, ризото, чабата та капучино*, які зазвичай широко представлені; менш передбачуваною є доля новітніх запозичень на позначення *тирамісу, песто, карпачо, тальятеле, фокача* тощо (Пономарева, 2024). Цілком імовірно, що цей перелік кулінарних новозапозичень дедалі поповнюватиметься з огляду на зростання популярності італійських страв серед українських споживачів. Можна привести багато прикладів італіанізмів, які стають запозиченнями різних способів утворення та відбивають різні етапи адаптації: повні запозичення (*паста, рукола, пармезан*), запозичення з уточненнями (*страчеті з телятини, овочево мінестроне, панцанела* – п'ять видів томатів з анчоусами та домашнім хлібом, грибний *суп-капучино, мільфей-наполеон*); еліптичні запозичення (*лате, американо*). Досить часто в передаванні назв страв або продуктів для їх приготування спостерігається явище так званого перемикування коду (англ. *codeswitching*), яке можна розглядати як спосіб використання іншомовних слів, а не їх запозичення (Пономарева, 2024).

Медіа відіграють вагомий роль у розвитку української мови, яка свого часу формувалася здебільшого під впливом художньої літератури. На сьогодні публіцистичний дискурс набуває статусу нового виміру мовної системи, здатного змінювати усталені норми й вирішувати неоднозначності класичної літературної традиції. У контексті сучасної медійної практики відкриваються можливості долати стилістичні й лексичні обмеження, висвітлюючи актуальні питання за допомогою засобів, що відповідають вимогам сучасності. Важливо зазначити, що ці зміни не свідчать про

повну відмову від мовних норм, а скоріш про їх адаптацію до нових умов. Соціальні фактори відіграють вирішальну роль у періоди суспільних трансформацій, коли зміни у різних сферах життя значно впливають на мовну еволюцію. Саме медіа виступають як ключовий механізм у формуванні моделі використання мови, сприяючи її актуалізації та впровадженню інновацій в лексиці.

Інновації найсильніше і найрізкіше виявляються в мові періодичних видань, радіо та телебачення, у цій сфері вони найбільше зосереджені. У професійному середовищі працівників медіасфери спостерігається значна кількість іншомовних запозичень, що позначають специфічні функції та ролі у процесі формування інформаційного контенту. Наприклад, англіцизм *нюзмейкер* (від англ. *news* – новини та *maker* – творець) використовується для позначення журналіста чи редактора, який знаходить і поширює суспільно важливу інформацію. Іншим прикладом є поняття *стрімер* (від англ. *stream* – потік), що стосується осіб, які здійснюють трансляції подій або своїх дій у режимі реального часу через поточкові онлайн-ресурси. Стрімери не лише інформують аудиторію про значущі події безпосередньо з місця їх розвитку, але й створюють певний інтерактивний і розважальний контекст, залучаючи увагу своїми особистісними характеристиками, стилем мовлення та поведінкою. У професійній термінології журналістів також набув поширення вираз *контент-менеджер* (від англ. *content* – вміст та *manager* – керівник). Ця посада передбачає відповідальність за створення, редагування, оновлення та управління контентом сайтів. Контент-менеджери займаються наповненням ресурсів текстовими, графічними та іншими медійними матеріалами, виконуючи ключову функцію координації інформаційного забезпечення веб-платформ. Серед медіафахівців важливу роль виконують *фактчекери* (англ. *fact-checking* – перевірка фактів), тобто ті, хто перевіряє інформацію на її достовірність; діяльність журналіста, який працює в жанрі інтерв'ю, невіддільна від такого поняття, як *інтерв'юер* (англ. *interview* – зустріч, бесіда) – той, хто бере інтерв'ю, тобто ставить запитання; важливим компонентом багатьох журналістських матеріалів є *лід* (англ. *lead* – керувати, очолювати, займати перше місце, бути попереду) – це короткий текст, представлений одним чи двома реченнями, що стисло описує основне в новині (місце, час, кількість учасників, яскраву деталь); у медіапрактиці часто вживають запозичення *кликбейт* (англ. *clickbait* від *click* – клацання + *bait* – наживка). та інші (Шульська, 2025).

Серед медійної лексики особливе місце посідають іншомовні номінації, що стосуються створення новинного контенту та наповнення цифрових платформ. Такі неоангліцизми, як *копірайтинг* (від англ. *copywriting* – поєднання слів *copy* – текстовий матеріал і *writing* – написання), *копіпейст* (копіювання та вставлення) і *перайт* (переписування), стали невід’ємною частиною корпоративної комунікації у медіасфері. Зокрема, *копірайтинг* передбачає творчий процес написання текстів з рекламною чи презентаційною метою, що відповідає потребам сучасної інформаційної системи. Окремо у мові засобів масової комунікації можна виділити тип англіцизмів, які також не мають відповідників в українській мові, наприклад: укр. *адантер* – англ. *adapter*, укр. *плоттер* – англ. *plotter*, укр. *камтер* – англ. *cutter*, укр. *лентон* – англ. *laptop*, укр. *софтвер* – англ. *software*, укр. *дескмон* – англ. *desktop*, укр. *чипсет* – англ. *chipset*. Уживання англійської лексики в медіа-сфері стає не лише чимось звичним, але і престижним. Самі носії української мови неусвідомлено сприяють посиленню ролі англійської, роблячи заниженими суб’єктивні оцінки своєї рідної мови. А це пряма загроза національній культурі й українській мові (Левченко, 2024).

В сучасному українському розмовному дискурсі особливе місце займає таке явище як макаронічна мова, вона широко застосовується у різних аспектах сучасного життя. Найбільше використання цього прийому спостерігається у галузях художньої літератури, поп– та рок-поезії, а також у засобах масової інформації. У сучасному контексті макаронізми, на відміну від тих, що характерні для творів класиків, найчастіше включають окремі слова або короткі словосполучення.

Термін «макаронічна мова» походить від італійських слів *maccheronico* та *maccheróni*, які означають «макарони» (Ленець, 2000). Попри кулінарні асоціації, зв’язок мови з їжею має глибше значення. У XVI столітті італійські поети, серед яких Теофіл Фоленго, використовували латину у своїх творах, але це була так звана «зіпсована» латина – суміш латинських конструкцій з італійськими словами та діалектами. Ця форма мови часто називалася «латина для бідних» і мала пародійний характер, висміюючи вишуканий стиль. Вона вирізнялася своєю простотою, доступністю та навіть певною грубуватістю, що породило асоціацію з макаронами як масовою і недорогою стравою. Внаслідок цього термін *maccheronico* отримав додаткові значення: «грубий», «неправильний» і навіть «смішний». У лінгвістиці поняття «макаронічна мова» позначає явище, коли

елементи однієї мови механічно інтегруються в іншу (Лексикон літературознавства, 2001). Подібні випадки найчастіше трапляються в сучасному суспільстві, а також у художній літературі, виконуючи різноманітні функції. Сучасні засоби масової інформації не завжди дотримуються норм української літературної мови. Просторічна, жаргонна, зневажлива чи іншомовна лексика поширена у телевізійних програмах, друкованих та електронних виданнях. Згодом ці мовні елементи вдало або недоречно інтегруються у мовлення широких верств населення. На екранах телевізорів все частіше можна побачити назви організацій, продуктів харчування та промислових товарів іншими мовами. Зростає кількість телеканалів, сайтів і радіостанцій, які використовують іноземні слова у своїх назвах. У промовах дикторів на радіо і телебаченні дедалі частіше з’являються запозичення та макаронізми. Це явище пояснюється не лише впливом науково-технічного прогресу та взаємопроникненням культур, а й тим, що такі медіа, як Інтернет і телебачення, традиційно користуються популярністю серед молоді, яка прагне до нового, незвичного, часто зарубіжного. Несвідоме прагнення чи усвідомлений намір індивіда продемонструвати знання кількох мов чи володіння спеціалізованою термінологією конкретної області часто зумовлено бажанням справити враження на співрозмовника і зміцнити уявлення про власну мовну компетенцію. У сучасному соціокультурному контексті оцінка рівня володіння мовою дедалі частіше ґрунтується не так на здатності до правильної вимови, побудови складних граматично вірних речень чи швидкої мови, як на вмінні органічно інтегрувати запозичені слова з іноземних мов у свої висловлювання, демонструючи при цьому майстерність та природність.

Процеси відродження української мови та розвиток її літературної форми вимагають не лише впровадження нових лексичних засобів, а й відновлення слів, які вже існують у мові. Тому важливу роль серед актуалізованої лексики відіграють хронологічно марковані лексичні одиниці, серед яких застарілі слова, такі як історизми і архаїзми: *панцерник*, *фундація*, *благодійник*, *амбасада* тощо. Паралельно відзначається активізація неологізмів і розширення сфер їх функціонування. Значну частину таких нових лексем становлять слова іншомовного походження, зокрема запозичення та кальки з англійської, а також французькі запозичення. Однак вживання багатьох іншомовних лексем не завжди обґрунтоване. Чимало з них мають усталені українські відповідники або є синонімами давно відомих іншомовних слів: наприклад, англійському *дай-*

джест відповідає огляд, *конверсія* – перетворення, *імідж* – образ, *презентація* – представлення, *ексклюзивний* – винятковий. З французької мови: *електорат* – виборці, *суверенітет* – незалежність, *егалітарний* – зрівняльний. Подібними прикладами є: *сленг* – жаргон, *рейтинг* – авторитет, *брифінг* – прес-конференція, *сендвіч* – бутерброд, *дисплей* – екран. Одним із способів номінації в сучасній українській мові є застосування переорієнтованих слів. Це лексеми, які раніше використовувалися для позначення зарубіжних або дореволюційних реалій, але тепер отримують нове значення чи глибший зміст. Процеси переорієнтації найяскравіше простежуються у використанні хронологічно та стилістично маркованої лексики. Ці слова сьогодні охоплюють різні сфери суспільного життя українців: економіка (*акциз, іпотека, санація*), політика (*президент, парламент, опозиція*), адміністрація та управління (*департамент, мерія, чиновник*), наука, мистецтво й культура (*авангардизм, модернізм*), освіта (*коледж, гімназія, колегіум*), побут (*консьєрж, покоївка, гурвантка*) та розваги (*антреприза, імпресаріо, казино, кабаре*) (Жалко, 2014).

Але процес вживання іншомовної лексики в мові має ще і негативні наслідки: активне використання запозичень із інших мов ускладнює сприйняття мови або тексту. Людина, яка не володіє англійською або іншою мовою, часто стикається з труднощами, натрапляючи на незрозумілі слова в розмові з молоддю, або читаючи тексти в газетах і журналах, насичених іноземними термінами. Розмовляти та писати складно й незрозуміло стало своєрідною модою, адже думка, «прикрашена» іншомовним терміном, здатна легко збити споживача інформації з пантелику. Це створює атмосферу напруження в комунікації, оскільки адресат відчуває свою недостатню мовну обізнаність у запропонованому йому діалозі. Як наслідок, зростає кількість комунікативних невдач, що іноді призводить навіть до курйозних ситуацій. За словами В. Колесова, відбувається варваризація мови, а саме «насичення мови варваризмами, іншомовними словами, які аж ніяк не збагачують її, а просто дублюють вже наявні в мові слова. Це явище загрожує позбавити нас найважливішого засобу інтелектуальної і творчої діяльності, якою є літературна мова народу» (Архипенко, 2019).

Висновки. Вживання іншомовних слів є органічною складовою та природним механізмом збагачення лексичного запасу будь-якої мови, що відображає її відкритість і слугує показником мовної сили, підвищує її функціональні можливості. Процес запозичення термінів з інших мов виникає внаслідок політичних, економічних та культурних взаємозв'язків між народами і є неминучим етапом для кожної мови. У процесі використання запозичена лексика адаптується до української мови, пристосовуючись до її фонетичних, граматичних та орфографічних норм, тому її поява є природним наслідком еволюції суспільства, прогресу науки, техніки, культури та інтенсивних міжнародних контактів. Українська мова завжди відзначалася відкритістю до запозичень, що свідчить про її здатність адаптуватися до змін. Сьогодні найпомітнішими джерелами іншомовного впливу є термінологія, пов'язані з новими технологіями, науковими досягненнями та інноваціями. Збільшення міжнародної співпраці, туристичних потоків і міграцій, сприяє проникненню іншомовних запозичень у сфери бізнесу, політики, культури та спорту. Основними причинами використання іншомовної лексики стало введення нових понять, входження деяких іншомовних слів у вжиток через їх популярність чи прагнення додати виразності або статусу мовленню. Дослідження іншомовних слів показує динаміку розвитку української мови, її здатність до запозичень та інтеграції нових лексичних одиниць, що є важливою частиною мовознавства.

Наукова новизна дослідження полягає у розширенні та деталізації знань про функціонування запозичень та специфіку їх семантичної адаптації в сучасній українській мові, аналіз особливостей їх семантичної інтеграції та внеску в розвиток мови у різних сферах життя суспільства.

Перспективи досліджень потрапляння та існування слів іншомовного походження у мову залишаються багатовекторними та відкривають численні напрямки для подальшого наукового аналізу: вивчення шляхів проникнення іншомовних слів, дослідження еволюції запозичених слів, їхнього витіснення або збереження в мові, дослідження активних процесів запозичення англіцизмів у цифрову епоху.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Архипенко Л. М. Іншомовна лексика в українських засобах масової інформації в контексті проблем лінгвостановлення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. Т. 1, № 40. С. 9–12. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.40.1.2>
- Жалко Т. Запозичена лексика сучасної української мови як інноваційна форма маркованої лексики. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2014. № 12. С. 72–77. URL: <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/5994>

3. Левченко Т. М., Чубань Т. В., Шинкар Т. С. Лексичні інновації в мові українських ЗМІ. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2024. Том 35 (74), № 2, Ч. 1. С. 39–45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.2.1/08>
4. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
5. Ленець К. В. Макаронічна мова. *Українська мова: Енциклопедія*. Київ, 2000. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmovalum41.htm>
6. Пономарева О. Італіанізми та «псевдоіталіанізми» в українській гастрономічній лексиці. *Мовознавство*. 2024. № 3. С. 65–74. <https://doi.org/10.33190/0027-2833-336-2024-3-004>
7. Шрамко Р.Г., Прийма Л.Ю. Англізми в сучасному українському масмедійному дискурсі: семантико-функційний аспект. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 28, Т. 2. С. 62–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.28.2.11>
8. Шульська Н. М., Зінчук Р. С., Остапчук С. С. Іншомовна лексика в сучасній медіакомунікації: лінгвальний і мультикультурний аспекти. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2025. № 71. С. 190–194. DOI <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2025.71.43>

REFERENCES

1. Arkhylenko L. M. (2019) Inshomovna leksyka v ukrainskykh zasobakh masovoi informatsii v konteksti problem lnhvoekolohii [Foreign language vocabulary in Ukrainian mass media in the context of linguistic ecology problems]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Т. 1, № 40. 9–12. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.40.1.2> [in Ukrainian]
2. Zhalko T. (2014) Zapozychena leksyka suchasnoi ukrainskoi movy yak innovatsiina forma markovanoi leksyky [Borrowed vocabulary of the modern Ukrainian language as an innovative form of marked vocabulary]. *Naukovyi visnyk Shkhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*. № 12. 72–77. URL: <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/5994> [in Ukrainian]
3. Levchenko T. M., Chuban T. V., Shynkar T. S. (2024) Leksychni innovatsii v movi ukrainskykh ZMI [Lexical innovations in Ukrainian mass media language]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho*. Том 35 (74), № 2, Ч. 1. 39–45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.2.1/08> [in Ukrainian]
4. Leksykon zahalnoho ta porivnialnoho literaturoznavstva. (2001). [Lexicon of general and comparative literature]. Chernivtsi: Zoloti lytavry. 636.[in Ukrainian]
5. Lenets K. V. (2000) Makaronichna mova [Macaroni language]. *Ukrainska mova: Entsyklopediia*. Kyiv. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmovalum41.htm> [in Ukrainian]
6. Ponomareva O. (2024) Italianizmy ta «psevdoitalianizmy» v ukrainskii hastronomichnii leksytsi [Italianizes and “pseudo-Italianizes” in Ukrainian gastronomic lexicon]. *Movoznavstvo*. № 3. 65–74. <https://doi.org/10.33190/0027-2833-336-2024-3-004> [in Ukrainian]
7. Shramko R.H., Pryima L.Yu. (2023) Anhlizmy v suchasnomu ukrainskomu masmediinomu dyskursi: semantyko-funktsiinyi aspekt [Anglisms in contemporary Ukrainian mass media discourse: semantic-functional aspect]. *Zakarpatski filolohichni studii*. Vyp. 28, Т. 2. 62–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.28.2.11> [in Ukrainian]
8. Shulska N. M., Zinchuk R. S., Ostapchuk S. S. (2025) Inshomovna leksyka v suchasni mediakomunikatsii: lnhvalnyi i multykulturnyi aspekty [Foreign language vocabulary in modern media communication: linguistic and multicultural aspects]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. № 71. 190–194. DOI <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2025.71.43> [in Ukrainian]

Дата першого надходження статті до видання: 05.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

